

ปู่ย่าของฉัน – ความทรงจำครอบครัวเกี่ยวกับ สงคราม จิตสำนึก และมรดก

ฉันคือคนสุดท้ายในครอบครัว

ไม่มีใครเหลืออีกแล้วที่ยังจำปู่ย่าของฉันได้ในฐานะมนุษย์จริง ๆ ไม่ใช่แค่ภาพถ่ายหรือชื่อในทะเบียน เมื่อฉันตาย ความทรงจำว่าเขาเป็นใคร ความกล้าหาญอันเจียบบางที่พวกเขายึดถือ และความโศกเศร้าที่พวกเขาสะพាយไว้ก็จะหายไปตลอดกาล ถ้าฉันไม่เขียนมันลง เรื่องนี้เป็นเรื่องส่วนตัว แต่ไม่ใช่แค่ส่วนตัว มันสัมผัสถึงความรุนแรงของศตวรรษที่ 20 ความหมายของการรอดชีวิตภายใต้ระบอบเผด็จการโดยไม่ยอมทิ้งจิตสำนึก และเส้นแบ่งอันเปราะบางระหว่างการสมรู้ร่วมคิดกับการต่อต้านที่คนธรรมดาสามัญต้องเดินอยู่

นี่คือเรื่องของปู่ย่าของฉัน: คุณย่าที่รอดจากการทิ้งระเบิดที่กรุงเวียนนาและการสูญเสียลูกอย่างที่ไม่อาจจินตนาการได้ และคุณปู่ช่างกลึงโลหะฝีมือดีที่หาวิธีเล็ก ๆ แต่อันตรายเพื่อต่อต้านระบอบนาซีจากภายในโรงงานสงคราม ฉันเขียนเรื่องนี้เพราะเรื่องราวของพวกเขาสมควรมีชีวิตต่อไป และฉันเขียนเพราะชีวิตของพวกเขากำหนดวิธีที่ฉันเข้าใจความยุติธรรม ความทรงจำ และความชัดเจนทางศีลธรรมในปัจจุบัน

คุณย่า: การอยู่รอดใต้ระเบิด

คุณย่าเกิดปี 1921 และใช้ชีวิตในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในเขตตะวันออกของเวียนนา เช่นเดียวกับพลเรือนทั่วไป คุณย่าปฏิบัติตามคำสั่งของทางการ เมื่อสัญญาณเตือนภัยทางอากาศดังขึ้น คุณย่าจะพาลูก ๆ วิ่งลงไปยังห้องใต้ดินที่ถูกกำหนดให้เป็นที่พักภัยของอาคาร

ที่หลบภัยเหล่านี้มักเป็นเพียงห้องใต้ดินที่ดัดแปลงมา – ขึ้น อัดอัด และระบายอากาศไม่ดี เรียกว่า **Luftschutzkeller** หรือ “ห้องใต้ดินป้องกันทางอากาศ” แต่แทบไม่มีความปลอดภัยใด ๆ อากาศหนักอึ้งและเหม็นอับ แสงไฟไม่สม่ำเสมอ ภูมิทัศน์ทำให้แม้แต่แสงเล็กน้อยก็อาจนำมาซึ่งความสงสัยหรืออันตราย ขณะถูกโจมตี ห้องใต้ดินเต็มไปด้วยผู้คน ความเขยิบที่หนักอึ้งด้วยความกลัว และการรอคอยอย่างเจียบ ๆ ว่าฟ้าจะทบได้หรือจะกล่มลงมา

คืนหนึ่ง ห้องใต้ดินนั้นไม่ทน

ที่หลบภัยที่คุณย่าอยู่ถูกระเบิดตรงหรือเกือบตรง ตัวอาคารด้านบนพังทลาย แรงระเบิด เศษซาก และพลังแห่งสงครามพังทลายเข้ามาในที่กำบัง คุณย่าถูกดึงออกมาจากซากปรักหักพังโดยยังมีชีวิต แต่บาดเจ็บสาหัสมาก ส่วนหนึ่งของกะโหลกศีรษะแตกกระจายและต้องตัดออก ศัลยแพทย์ใส่แผ่นโลหะแทนกระดูกที่หายไป ตลอดชีวิตที่เหลือคุณยังสัมผัสขอบของแผ่นโลหะนั้นได้ใต้หนังศีรษะ คุณย่าบางครั้งบอกว่าเจ็บมากขึ้นเมื่ออากาศหนาวหรือก่อนพายุ – อาการปวดหน่วง ๆ ที่เตือนว่าสงครามไม่เคยทิ้งคุณย่าไปโดยไม่ทิ้งรอยแผล

แต่บาดแผลที่ยิ่งใหญ่กว่านั้นไม่ใช่ทางร่างกาย

ลูกสองคนแรกของคุณย่าตายในคืนนั้น หายไปในพริบตาเดียวพร้อมกองอิฐที่กล่มและไฟ เช่นเดียวกับผู้หญิงในรุ่นนั้นจำนวนมาก คุณย่าถูกบังคับให้เดินหน้าต่อ ฝังศพ เสียใจ และรอดชีวิตโดยไม่มีพื้นที่ให้พังทลาย คุณย่าพก

ความโศกเศร้านั้นติดตัวผ่านความอดอยากและความโกลาหลของเวียนนาหลังสงคราม

และคุณย่าก็เริ่มต้นใหม่

ปี 1950 คุณย่าให้กำเนิดแม่ของฉัน – สุขภาพดี มีชีวิต เด็กที่เกิดในซากปรักหักพังของเมืองที่กำลังสร้างตัวใหม่ เป็นไปไม่ได้ที่จะพูดเกินจริงถึงความกล้าหาญที่ต้องใช้ ร่างกายที่แตกหักแต่ยังทำงานได้ หัวใจที่ยังมีความหวังอยู่

แต่คุณย่าไม่เคยหลุดพ้นจากสิ่งที่เกิดขึ้น คุณย่าไม่เคยขึ้นรถไฟใต้ดินเลยสักครั้งในชีวิต แค่คิดถึงการอยู่ใต้ดินในที่ปิดที่ควบคุมไม่ได้ก็ทนไม่ได้ และถึงอย่างนั้น คุณย่าก็ยังบังคับตัวเองให้ใช้ห้องเก็บของในห้องใต้ดินของอพาร์ทเมนต์ การกระทำเล็ก ๆ ที่ท้าทาย: กลับไปยังสถานที่คล้ายที่เกือบฆ่าคุณย่า ไม่ใช่เพราะอยาก แต่เพราะชีวิตบังคับ

คุณย่ามีชีวิตอยู่กับความเจ็บปวด ความทรงจำ และความเจ็บ แต่คุณย่ามีชีวิตอยู่

คุณปู่: งานกลึงโลหะ วิศวกร และทองเหลือง

คุณปู่เกิดปี 1912 และเติบโตในเวียนนาที่ต่างไปมาก ในช่วงระหว่างสงคราม คุณปู่เล่นฟุตบอลกึ่งอาชีพและทำงานกับโลหะ คุณปู่กลายเป็น **Dreher** หรือช่างกลึง ผู้ที่ขึ้นรูปและกลึงโลหะอย่างแม่นยำ ทักษะนี้โดยไม่รู้ตัวจะช่วยชีวิตคุณปู่

เมื่อออสเตรียถูกรวมเข้ากับนาซีเยอรมนีในปี 1938 การยอมตามกลายเป็นการอยู่รอด การเป็นสมาชิกพรรคนาซีถูกส่งเสริม ต่อมาคาดหวัง แล้วสุดท้ายบังคับ คุณปู่ไม่เคยเข้าเป็นสมาชิก คุณปู่จ่ายราคาด้วยโอกาสที่จำกัด การถูกจับตามองมากขึ้น และความเสี่ยงที่จะถูกมองว่าไม่จงรักภักดี แต่คุณปู่ยืนหยัด

เมื่อสงครามมา การเกณฑ์ทหารก็มา ผู้ชายวัยเดียวกันส่วนใหญ่ถูกส่งไปแนวหน้า คุณปู่หลีกเลี่ยงเวอร์มัทท์ไม่ใช่ด้วยการหลบซ่อน แต่ด้วยมือของเขา ทักษะของคุณปู่เป็นที่ต้องการในอุตสาหกรรมสงคราม คุณปู่จึงถูกส่งไปทำงานในภาคการผลิตอาวุธ คุณปู่กลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องจักรสงคราม ไม่ใช่ทหาร แต่เป็นช่างโลหะ

คุณปู่ทำงานที่ **Saurer Werke** บริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในเขตซิมเมอร์ริง ทางตะวันออกของเวียนนา ช่วงสงคราม ชาวเรอร์มีส่วนอย่างลึกซึ้งในการผลิตทางทหาร: เครื่องยนต์รถบรรทุก ยานพาหนะหนัก และชิ้นส่วนที่ทำให้เครื่องจักรสงครามนาซีเคลื่อนไหว โรงงานกว้างใหญ่และผูกพันแน่นหนาด้วยความต้องการของระบบ มันยังใช้ **แรงงานบังคับ** อย่างกว้างขวาง – คนงานจากประเทศที่ถูกยึดครอง นักโทษ และคนอื่น ๆ ที่ถูกบังคับให้ทำงานภายใต้สภาพโหดร้าย

คุณปู่ใช้ช่องว่างเล็กน้อยที่มีเพื่อต่อต้าน

จากครัวหรือห้องอาหารโรงงาน คุณปู่จะหยิบเศษอาหาร – อาหารที่กำลังจะทิ้งหรือสำหรับคนงานปกติ – แล้วแอบส่งให้แรงงานบังคับ ขนบปึงแข็ง มันฝรั่งสองสามหัว ฟังดูเล็กน้อย แต่ไม่ใช่เลย ในระบอบที่ทำให้ความเมตตาเป็นอาชญากรรมและการทรยศอาจมาจากเพื่อนร่วมงาน แม้การกระทำเล็ก ๆ ก็อันตราย ถ้าถูกแจ้ง คุณปู่อาจเสียงานหรือมากกว่านั้น

คุณปู่เลือกที่จะเสี่ยง

และมีรายละเอียดอีกอย่างที่เพ่งชัดเจนสำหรับฉัน คุณปู่ทำงานกับทองเหลือง ฉันรู้เพราะคุณปู่เคยนำแจกันที่ทำเองกลับบ้าน และเพราะของขวัญแต่งงานที่ให้คุณย่า: **เรือทองเหลืองที่มีต้นปาล์มสามต้น** ขึ้นรูปอย่างประณีต

จากแผ่นบางและลวด มันสวยงาม ละเอียดย่น ทำจากวัสดุเดียวกับที่ใช้ในโรงงาน

นี่นำไปสู่ความเป็นไปได้ที่น่าตกตะลึง

ระบบนาซีมี **ความหมกมุ่น** กับเหรียญตรา เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และสิ่งของเชิงสัญลักษณ์ เครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์ เข็มสวัสดิกะ กางเขนเหล็ก – สิ่งเหล่านี้ถูกผลิตเป็นจำนวนมหาศาลเพื่อให้รางวัลความจงรักภักดี ยกย่องความรุนแรง และบังคับใช้ลำดับชั้น หลายชิ้นทำจากทองเหลืองหรือโลหะผสมคล้ายกัน ถ้าคุณปู่ทำงานในส่วนของโรงงานที่เชี่ยวชาญงานโลหะละเอียด (ซึ่งดูน่าจะเป็นไปได้) คุณปู่ก็อาจมีส่วนในการ **ผลิตสัญลักษณ์ของระบบเหล่านี้โดยตรง**

ถ้าเป็นจริง มันคือความโหดร้ายของโซคเซตา ชายที่ไม่เคยเข้าพรรค แบ่งอาหารให้แรงงานบังคับ ปฏิเสธอุดมการณ์ของรัฐ อาจใช้ฝีมือของเขาในการผลิตเหรียญของระบบ แต่ฝีมือเดียวกันนั้น ในมือของคุณปู่ ก็สร้างของขวัญแต่งงานให้คนที่รัก เรือ ต้นปาล์ม ความสงบ

การต่อต้านในเผด็จการแห่งพิธีกรรม

แม้แต่ในบ้าน ความกดดันให้ยอมตามก็ไม่หยุดหย่อน

เมื่อปู่ย่าแต่งงาน ระบบมอบ “ของขวัญ”: **Mein Kampf** ฟรีหนึ่งเล่ม เป็นธรรมเนียมปกติในสมัยนั้น การกระทำเชิงสัญลักษณ์เพื่อผูกทุกการแต่งงาน ทุกครอบครัว เข้ากับอุดมการณ์ของฮิตเลอร์ คุณย่าใช้ดินสอสีแดง **ขีดฆ่าสวัสดิกะ** บนปก คุณย่าไม่ได้ทิ้งหนังสือ – เก็บไว้ ไม่ใช่ด้วยความเคารพ แต่เป็นพยาน ชากของการบุกรุกเครื่องเตือนใจถึงสิ่งที่ถูกบังคับ

พวกเขายังถูกคาดหวังให้ฟังสุนทรพจน์ของฮิตเลอร์ทางวิทยุ นาซีผลิตเครื่องรับวิทยุราคาถูกจำนวนมาก – **Volksempfänger** หรือ “เครื่องรับของประชาชน” – เพื่อให้ประชากรเต็มไปด้วยโฆษณาชวนเชื่อ เจ้าหน้าที่กองลับที่เรียกว่า **Blockwarte** คอยตรวจสอบการปฏิบัติตาม ถ้าวิทยุคุณไม่เปิด ถ้าไม่ฟัง ถ้ามันบ่งแสงของคุณรั่วแสงออกมา คุณอาจถูกแจ้ง

ปู่ย่าหาทางหลบเลี่ยง

พวกเขา **ติดสินบน** บล็อกวาร์กด้วยของเล็ก ๆ น้อย ๆ อ้างว่า **วิทยุเสีย** หรือสัญญาณหาย บางครั้งนั่งเฉย ๆ และแกล้งทำเป็นไม่อยู่บ้าน บางครั้งรู้ว่าถูกจับตามอง ก็เปิดสุนทรพจน์ **เสียงดังลั่น** ให้ทั้งตึกได้ยิน – การแสดงไม่ใช่ความจงรักภักดี แต่เป็นการอยู่รอด

การต่อต้านของพวกเขาเฉยๆ ใช้กลยุทธ์ พวกเขาไม่ได้ต่อต้านระบบอย่างเปิดเผย นั่นคือการฆ่าตัวตาย แต่ในแบบของตัวเอง พวกเขาปฏิเสธ

นี่หมายถึงอะไรสำหรับฉัน

ฉันไม่ได้เติบโตมาพร้อมมรดกแห่งความรู้สึกผิด ปู่ย่าของฉันไม่ใช่สมาชิก SS ไม่ใช่นักอุดมการณ์ ไม่ใช่ผู้กระทำความผิด พวกเขาเป็นคนธรรมดาภายใต้ความกดดันที่ไม่ธรรมดา และพยายามด้วยความกล้าหาญอันเฉียบจนที่จะรักษาความเป็นมนุษย์ไว้

เรื่องนี้สำคัญกับฉันตอนนี้ เพราะฉันเห็นว่าอดีตถูกใช้เพื่อกำหนดปัจจุบัน

ในบางส่วนของยุโรป โดยเฉพาะเยอรมนีและออสเตรีย การแห่ประท้วงทำให้นักผู้ว่าการเมืองบางคนให้ **การสนับสนุนอย่างไม่มีเงื่อนไข** แก่รัฐอิสราเอล แม้เมื่อรัฐนั้นกระทำการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อชาวปาเลสไตน์ ตรรกะ (แม้ไม่ค่อยพูดออกมา) ชัดเจน: เพราะเราเคยผิด จึงห้ามวิจารณ์เดี๋ยวนี เพราะชาวยิวเคยเป็นเหยื่อของความโหดร้ายของเรา เราต้องสนับสนุนรัฐยิวโดยไม่มีเงื่อนไข

แต่ตรรกะนี้ผิดพลาด **ความผิดสองครั้งไม่ได้ทำให้ถูก**

ความทุกข์ของชาวยิวในโฮโลคอสต์ไม่ได้ทำให้ความทุกข์ของชาวปาเลสไตน์วันนี้ชอบธรรม ความรู้สึกผิดของรัฐยุโรปไม่ควรถูกชดใช้ด้วยประชาชนที่ถูกขับไล่อีกกลุ่มหนึ่ง อาชญากรรมในอดีตไม่สามารถไถ่บาปได้ด้วยการเพิกเฉยต่ออาชญากรรมในปัจจุบัน

ปู่ย่าของฉันไม่ได้ก่ออาชญากรรมเหล่านั้น พวกเขาอยู่ภายใต้เพด็จการแต่พยายามรักษาความดีงาม คุณปู่ใช้มือขึ้นรูปทองเหลืองเป็นสัญลักษณ์แห่งความเมตตา ขณะที่โรงงานใช้เขาในการขึ้นรูปทองเหลืองเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจ คุณย่าขัดฆ่าสวัสติกาด้วยดินสอสีแดง ตัวอย่างของพวกเขาทำให้ฉันมีพลังที่จะพูดอย่างชัดเจน

ฉันไม่รู้สึกรู้ว่าต้องชดใช้บาปที่ครอบครัวฉันไม่ได้ทำ ฉันรู้สึกรู้ว่าต้องเคารพค่านิยมที่พวกเขายึดถือ: ความเมตตา การปรองดอง ความดีงามเหนือความเชื่อฝังหัว ความกล้าที่จะห่วงใยในยุคนั้นที่การห่วงใยนั้นอันตราย

ความทรงจำคือการปฏิเสธ

นี่คือบันทึกของฉัน ของขวัญของฉัน การปฏิเสธของฉันที่จะปล่อยให้เรื่องราวของพวกเขาหายไป

มันเป็นเรื่องของทองเหลืองและระเบิด ของวิทยุที่เปิดเสียงดังเกินไปและอาหารที่แบ่งกันลับ ๆ ของกะโหลกที่แบกความเจ็บปวดไปตลอดชีวิต และเรือทองเหลืองที่แล่นผ่านความทรงจำ ของคนที่ไม่เคยอ้างว่าเป็นวีรบุรุษ แต่ปฏิเสธที่จะกลายเป็นปีศาจ

ฉันเขียนเพื่อให้พวกเขาไม่ถูกลืม และเพื่อเตือนตัวเองและทุกคนที่อ่านว่า ความยุติธรรมต้องเป็นสากล ความทรงจำต้องซื่อสัตย์ ความเมตตาต้องไม่มีเงื่อนไข

แม้ในความมืด การกระทำเล็ก ๆ แห่งความเมตตาก็อาจเป็นแสงสว่างได้ นี่คือนสิ่งที่ปู่ย่าของฉันสอนฉัน

และนี่คือเหตุผลที่ฉันยังคงจดจำ